

Č. 11.355.

Církevní věci (Slovensko): Patronátní poměr k budově farní, odlišný od patronátu ke kostelu?

(Nález ze dne 13. června 1934 č. 11.910.)

Věc: Dr. Pavel J. v T. proti zemskému úřadu v Bratislavě (za zúč. čsl. stát rada fin. prok. Dr. Karel Košťál) o patronátní břemena.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro vadnost řízení.

Důvody: Výměrem z 20. listopadu 1931 vyhověl okr. úřad v Malackách žádosti řím.-kat. farního úřadu v Pl. v záležitosti opravy řím.-kat. fary v Pl. a nařídil vojen. lesním podnikům v M. hraditi výlohy spojené s opravou řím.-kat. fary v Pl. V důvodech uvedeno: Na základě protokolu sepsaného dne 21. března 1931 u okr. soudu v Malackách ohledně rozdělení patronátů zatěžujících velkostatek Pálffyho v M. převzala vojenská lesní správa od 1. ledna 1930 mezi jiným též patronát a celkový náklad benefícia v Pl. Vzhledem k tomu, že vojenské lesní podniky převzaly i náklady spojené s opravou řím.-kat. fary v Pl., bylo třeba žádosti farního úřadu v Pl. vyhovět.

Proti tomuto výměru podalo gřř v Bratislavě jako právní zástupce čsl. státu (ředitelství vojenských lesních podniků v M.) odvolání, ve kterém namítalo toto: Okr. úřad cituje nesprávně protokol z 21. března 1931. Podle odst. 2 tohoto protokolu převzala vojenská správa celkový náklad patronátů mezi jinými též v Pl. a to v poměru uvedeném v tomto protokolu, jehož opis se připojuje. Mylné stanovisko okr. úřadu vzniklo z nerozlišování pojmu patronátu a benefícia. Odvolatel převzal patronát, jeho správu a celkový náklad, nepřevzal však benefícia ani jeho správu a náklad. Odvolatel nemohl převzít toho, co pod patronát nikdy nepatřilo, tedy faru, když nic takového vymíněno nebylo. Základem patronátních povinností v Pl. jest kanonická visitace z r. 1783 a visitace z let předchozích, jakož i faktický výkon patronátních povinností předchůdcem odvolatele. Podle visitací těchto jest povinnost odvolatele vázána jedině na kostel, faru mají opravovat věřící. Okolnost, že patron faru znova postavil, případně též na opravu fary přispíval, nezakládá ještě povinnosti nésti břemena s udržováním fary spojená, neboť to byla pouhá blahovůle. Podle výkazu vyžadovaly v roce 1930 opravy kostela 3.300 Kč, fary 18.831 Kč. Z tohoto velkého nákladu na opravu fary oproti kostelu jest patrné, že patron faru neudržoval jako kostel.

Nař. výměrem pozměnil zem. úřad v Bratislavě výměr okr. úřadu v tom smyslu, že k hrazení výloh spojených s opravou řím.-kat. fary v Pl. jsou povinni římsko-katoličtí věřící.

V důvodech uvedeno: Z výpisu kanonické visitace z r. 1783 jde zřetelně na jevo, že opravovat farní budovu jest povinností věřících a ne patrona. Že by však tento závazek zatěžující původně věřící byl přešel na patrona, případně že by se byla ohledně práv a povinností uvedených v kanonické visitaci jiná prakse vyvinula, nebylo provedeným šetřením dostatečně dokázáno, neboť jak »osvědčení« některých členů obecního

zastupitelstva, jakožto osob zúčastněných, tak i »vysvědčení« ředitelství velkostatku Pálffyho v M. nejsou způsobilé a dostatečné k důkazu výše uvedené okolnosti. Co se týče »osvědčení« členů zastupitelstva, třeba poznamenat, že toto nemohlo přijít v úvahu, neboť členové tito neměli a nemají bezprostřední vědomosti o okolnostech, o kterých se vyjadřují a svoje tvrzení ničím, žádným věrohodným dokladem nepodpírají. Taktéž nemůže padat v úvahu ani »vysvědčení« ředitelství velkostatku, poněvadž jednotlivé položky výkazu připojeného k vysvědčení nenasvědčují tomu, že by patron i opravy fary a zvláště opravy velkého rázu byl prováděl jako patronátní závazek. Položky tohoto výkazu dokazují jen ten skutkový stav, že patron v letech 1904—1925 řádně plnil svoje povinnosti vyplývající z patronátního poměru, totiž že se staral o udržování budov podléhajících patronátu v dobrém stavu, nemožno však z nich zjistit, že by patron byl hradil i výlohy vznikající z větších oprav farské budovy. Výše uvedená změna v subjektech přivoděná promlčením nemohla v daném případě nastat ve prospěch věřících už i vzhledem k povaze předmětu požadavku, která vylučuje, aby 40letým neprováděním oprav na faře mohlo nastati promlčení ve prospěch věřících, poněvadž tu jde o opravu většího rázu, tedy o závazek, jehož plnění se nevyskytuje periodicky, ale vždy jen podle potřeby věci, v důsledku čehož nemůže být v promlčecí době — tedy po 40 let — vždy uplatňován resp. plněn, čímž ovšem vylučuje se i jeho promlčení. Tedy v daném případě vylučuje promlčení právní povaha předmětu požadavku, neboť není myslitelné, aby potřeba velkých oprav farní budovy se vyskytovala periodicky a v krátkých dobách.

Proti tomuto rozhodnutí čelí stížnost, o níž nss uvažil toto:

Mezi stranami není sporu o tom, že patronem kostela v Pl. byl majitel velkostatku v M., že patronát tento přešel — nezáleží prozatím na tom, v jakém poměru — na stát čsl., dále není mezi stranami sporu o tom, že ve starších dobách podle svědectví kanonické visitace z r. 1756 opravovali faru věřící, nikoliv patron, konečně že podle svědectví kanonické visitace z r. 1783 patron v roce 1778 postavil novou farní budovu, tuto budovu udržoval, to jest jak malé tak větší opravy obstarával, dodáváje materiál a řemeslníky, kdežto věřící konali jen práce ruční a dodávali povozy.

Přes tyto nesporné skutečnosti neuznal však žal. úřad patrona povinným ku opravě fary, která se v roce 1930 objevila nutnou, stoje na stanovisku, že patron oprav fary neprováděl jako patronátní závazek, nýbrž pouze fakticky, a že závazek opravovati faru stihá na dále věřící, kteří ho promlčením zbaveni nebyli. Z toho důvodu nepřiznal žal. úřad žádného právního významu vysvědčení ředitelství velkostatku v M., podle něhož majitel velkostatku v M. až do posledních dob při opravě kostela a fary v Pl. jak materiál tak řemeslníky poskytl, a výkazu vydání týmž ředitelstvím dodaného, podle něhož patron v letech 1905 až 1925 hradil vydání na opravu patronátních budov, konečně nepřiznal žal. úřad žádného právního významu i vysvědčení obecního úřadu v Pl., podle něhož věřící farní budovy nikdy neopravovali, nýbrž jen ruční práce a povozy obstarávali. Naproti tomu namítá stížnost, že patron kostela byl podle odst. 2 § 16 kanonické visitace z r. 1783 povinen faru

znova postaviti, že splněním této povinnosti převzal patron mlčky povinnost faru v dobrém stavu udržovati, jak bylo tehdy všeobecně zvykem. To prý plyne i dále z toho, že při sepisování kanonické visitace z r. 1783 neobnovili farníci svého závazku faru udržovati, ač jiné závazky na příklad ohledně dodávky dřeva faráři, povinnost dovézt a káceti dřevo obnovili přes to, že tato povinnost byla již v kanonické visitaci z r. 1756 obsažena.

Je tedy na sporu otázka, zda patron kostela v Pl. se stal vystavením fary v roce 1778 i patronem této fary a jako takový převzal závazek farní budovu v dobrém stavu udržovati.

Uváží-li se, že podle zásady církevního práva i státem uznané: »patronum faciunt dos, aedificatio, fundus« se nabývalo práva patronátního zbudováním příslušných budov (aedificatio), dále že na území dříve uherském byli patrony zpravidla pozemkoví páni, a to jak kostelů tak far, dále že podle předpisů dříve uherských nabyvatelé patronátního práva byli povinni kostel i faru vystavět a je udržovat (srovn. na př. král. nař. č. 327/1852, Geisz 196, 324), konečně že v daném případě patron kostela nejen svým nákladem novou farní budovu r. 1778 zřídil, ale tuto budovu farní od té doby také — tedy přes 150 let — udržoval, bylo by třeba zvláštního důkazu, že v případě daném udržování farní budovy patronem kostela bylo zcela dobrovolné a že nebylo výronem jeho patronátních závazků. Žal. úřad, který dokladů a důvodů st-lem předložených a podaných neuznal, neuvádí zvláštních důvodů pro své stanovisko, proč má za to, že v daném případě jde o výjimku ze shora vylíčeného pravidelného stavu, omeziv se prostě na popření důkazů st-lem podaných.

Neshledal proto nss, že by výrok žal. úřadu o tom, že patron kostela v Pl. neprováděl oprav fary tamže jako patronátní závazek, měl dostačnou oporu ve spisech. Trpí proto nař. rozhodnutí vadou podstatnou.

Č. 11.356.

Police. — Školství (Slovensko): * Divadelní představení žáků ve veřejné škole národní, konané s přístupem veřejnosti, vyžaduje policejního povolení ve smyslu nař. uh. min. vnitra ze 4. srpna 1901 č. 64.573/1901, R. T. 84/1901.

(Nález ze dne 13. června 1934 č. 11.911.)

V ě c: Koloman N. v I. proti zemskému úřadu v Bratislavě o policejní přestupek.

V ý r o k: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Rozsudkem ze 17. dubna 1931 uložil okr. úřad ve Staré Ďale Kolomanu N., řím.-kat. faráři v I., dnešnímu st-li, podle § 76 zák. čl. XL:1879 pokutu 200 Kč, pro případ nedobytnosti uzamčení na 10 dnů, pro přestupek § 1 nař. býv. uh. min. vnitra ze 4. srpna 1901, spáchaný tím, že dne 6. ledna 1931 dopoledne uspořádal se školními dětmi veřejné divadelní představení v budově školní bez povolení.